

Text – Pavel Vokatý, šéfredaktor webu
a sociálních sítí ÚMČ Praha 7
Foto – Hynek Alt

„Současná patologie je jedním z nejdynamičtějších se rozvíjejících lékařských oborů a také jednou z nejtěžších zkoušek během studia medicíny,“ vysvětluje letenský patriot a uznávaný neuropatolog Josef Zámečník, proč své přednášky prokládá Vélazquezem a zve si na ně současné umělce. Ve Fakultní nemocnici v Motole se bez jeho mikroskopické konzultace neobejde žádná operace mozkového nádoru. Je to totiž právě patolog, kdo musí při operaci během několika minut určit, jestli je orgán napadený rakovinou a jak tedy mají chirurgové dál postupovat.

Občas žasnu, co některé nemoci dokážou

Jaké vlastnosti musí mít člověk, aby byl dobrý patolog?

Musí být zejména dobrý pozorovatel. Důležité jsou také zkušenosti. Lidé si často myslí, že když chirurg odebere vzorek tkáně, vloží jej do nějakého přístroje, který určí diagnózu a rozhodne, jestli pacient má, nebo nemá rakovinu. To je ale veliký omyl. I v roce 2015 se z velké části jedná o ruční práci v našich laboratořích. To, že vás vyšetřuje patolog, vy jako pacient ale většinou nevíte, skrývají nás za termíny jako histologie nebo cytologie. Patolog dostane z laboratoře sklíčko s tkáňovými řezy, které vloží do mikroskopu, kde se mu ukážou obrazy. Ty obrazy jsou většinou krásné, méně hezké jsou však problémy, které odrážejí. Mikroskopické obrazy pak patolog musí dát dohromady s příběhem konkrétního pacienta a poskládat celou mozaiku, což je diagnóza. Náš obor se za poslední léta dramaticky proměnil. Už dávno neplatí, že patologie rovná se pitevna. I když tuto službu umíme poskytnout, například za

poslední rok jsme v našem ústavu vyšetřili vzorky téměř třiceti tisíc živých pacientů, ale provedli jen sto pitev. Tým našich lékařů nezajímá jen to, jestli pacient má, nebo nemá rakovinu, ale také to, o jaký typ nádoru přesně jde, v jakém stádiu se nachází a kde všude je rozšířený. To vše je určující pro následnou léčbu. A dnes už je patolog schopný u mnoha nádorových onemocnění navrhnout dokonce typ léčby. Říká se tomu terapeuticko-indikační patologie a je to zcela nový, ohromně vzrušující obor. Nádorová buňka může mít totiž určité molekulární vlastnosti, které je možné cíleně zasáhnout biologickou léčbou. V praxi to funguje tak, že si vezmeme nádorovou buňku konkrétního pacienta, pohrajeme si s ní v laboratoři a podle toho, jaké má molekulární znaky, poznáme, jestli je možné u pacienta aplikovat konkrétní lék. Pokud ano, moderní lék zasáhne jen nádor a zbytek organismu tak ušetříme nežádoucích komplikací necílené léčby. Bohužel zdaleka ne všechna nádorová onemocnění lze dnes takto léčit.

Stalo se vám někdy, že se vám do ruky dostal vzorek, se kterým jste si nevěděl rady?

Mnohokrát. A když se podíváte do té skříňky vpravo (ukazuje na police plné kartonových složek s preparáty na podložních sklíčkách, pozn. red.), uvidíte tam preparáty od kolegů z jiných pracovišť, se kterými si nevěděli rady, a my se tu s nimi teď musíme vypořádat. Když si vezmete tisícovku případů, u devíti set z nich je možné stanovit diagnózu celkem snadno a jednoznačně, u další téměř stovky je to složitější, což bývají velmi zajímavé případy. U jednotek případů jde ale o nález, který jsme ještě nikdy neviděli, o obraz, který není známý, a s tou chorobou nejsou zkušenosti. Pak svoláme konzilium lékařů různých odborností nebo kontaktují své učitele a kolegy ze Stanfordovy univerzity a řešíme, co dál. V některých případech je nejlepší léčbu odložit, počkat a vyšetření po nějaké době zopakovat, abychom se vyhnuli zbytečným operacím, ozařování nebo chemoterapii.

